
Historien om Småårshuset på Sundvollstranda

(Bjørn Geirr Harsson, mars 2020)

Historien om småårshuset på Sundvollstranda er basert på informasjon fra Anders Bye (f. 1951), Hole bygdebok og egne notater.

Ifølge Hole bygdebok bind 3, side 213, skal deler av bryggerhuset på Vestre By (gnr 204 brnr 4) være fra rundt 1700. På side 211 i samme bygdebok kan man skimte noe av bryggerhuset på et bilde. I 1943 ble bryggerhuset delt, og noe av tømmeret ble brukt til oppsetting av en liten stue ved Kjellerbergsgenga. Etter flyttingen besto tre av veggene i stua av tømmer fra bryggerhuset på Vestre By, og den fjerde veggen (langvegg med inngangsdør) var reisverksvegg. Grethe Solum (datter til Lars Nilsen Fjeldstad og Antonie Bolette Berg) fortalte at det var hennes far, Lars, som sammen med en kar fra Sundvollen, tok ned bygningen på Vestre By og flyttet den til Kjellerbergsgenga. Begrunnelsen for å sette opp stua der, var at Julius Ødegård, som jobbet på By, skulle ha kortere vei til arbeidsplassen. Han bodde nemlig på Rolighet, som ligger syd for kjellerbergsgenga. Men Julius døde før han rakk å flytte inn. Da ble det til at to godt voksne mannfolk, Engebret Andersen Bråten og Anton Nielsen Tomta, fikk bolig i stua. Dette ble skjemt om på bygda, og stua fikk på folkemunne navnet Topikrud. Begge karene arbeidet en del på Vestre By. Anders Bye (F. 1951) mener at Engebret Bråten døde i 1959, og at Anton Tomta fortsatt bodde noen år i stua. Så ble den overtatt av Severin Martinsen med familie (minst 3 barn?). Derefter bodde Oddvar Selte med kone og to barn (Jan og Unni) i stua, trolig til slutten av 1970-årene. Fra da og ut til ca. 1990 bodde sønnen til Oddvar, Jan (også kalt Lasse), alene her. Jan var sistemann som har bodd der fast. Senere har stua vært utleid for en rimelig pris til en som ville ha det som feriestad. Til slutt ble den stående tom, og det var i slik tilstand Hole historielag fikk tilbud om å overta den. Men før historielaget fikk tilbudet hadde følgende skjedd:

I en samtale historielagets leder, Bjørn Geirr Harsson, hadde med ordfører Per R. Berger i 2014, sa Berger at det var naturlig at Hole historielag fikk husmannshuset Brattibakk, som Hole kommune eide. Brattibakk sto tett inntil riksvei E16, på oversiden av veien, anslagsvis et par hundre meter nord for der gamleveien tar av fra E16. Den 24. september 2014 var Knut Berg og Bjørn Geirr Harsson inne i Brattibakk hvor de inspiserer bygningen og tok alle mulige mål. Det ble laget en liten rapport inklusiv bilder fra befaringen, med tanke på flytting av bygningen til bygdetunet på Sundvollstranda.

Tidlig i 2016 viste det seg at hele huset var fjernet – det var kort og godt borte. Det viste seg at Vegvesenet hadde henvendt seg til Hole kommune og bedt om tillatelse til å fjerne huset, for det representerte en fare for trafikken på veien nedenfor. I Hole kommune hadde vedkommende gitt tillatelsen, og dermed ble huset fjernet. Som leder av Hole historielag på den tiden, henvendte jeg meg til kommunen for å be om en forklaring. Da ble de klar over at de hadde godtatt revet et hus som var gitt til historielaget, og som historielaget på sikt ville flytte til bygdetunet på Sundvollstranda. I kommunen beklaget de sterkt det som hadde skjedd, og Ringerikes Blad fikk på en eller

annen måte tak i saken. Da saken kom opp i lokalavisen, var det tre personer som kontaktet lederen av Hole historielag og fortalte at de hadde husmannshus og tilby. Etter å ha vurdert alle tre tilbudene, konkluderte lederen av historielaget med at et tilbud fra Mads Bye (far til Anders Bye) var slik at historielaget kunne ta imot huset. De andre tilbudene dreide seg om hus som ikke kunne flyttes hele som de var, men det kunne altså huset på Kjellerbergsenga.

Den 18. mars 2016 ble det inngått en skriftlig avtale mellom eier av stua Topikrud, Mads Bye, og leder av Hole historielag, hvor historielaget fikk stua kostnadsfritt mot at den ble fjernet. I historielaget fikk sekretær Erik Moe Haugen ansvaret for flytting av stua fra Kjellerbergsenga til Sundvollstranda. Han sørget for å fjerne alt inventar i stua, ytterpanel, forgangen og pipa, før flytting kunne utføres.

Den 6. desember kom Jens Raastad og sønnen hans fra Raastad kran & Transport. De jekket først opp bygningen og fikk plassert stålbjelker under det hele. Så ble stua løftet hel opp på en avansert tilhenger. Presis kl. 22 startet transporten med politieskorte bort til Sundvollstranda. I løpet av en drøy time var transporten fremme, men da gikk det ytterligere fire timer før stua var kommet på plass der den skulle stå. På Sundvollstranda hadde vi

tidligere gjort klar et tregulv for stua, båret på 9 støpte søyler som sto på frostfrigrunn. Men nærmere undersøkelser viste at flere tømmerstokker burde skiftes, blant annet flere i nederste hvarv.

Over tid ble det jobbet noe og lagt planer for stua. I juni 2017 ble det leiet et firma til å ta ned taket og rensse loftet for isolasjon, det vil si fjerning av tørr leire, som ga masse støv. I januar 2018 ble alt tømmeret tatt ned og plassert i lokalene til Arbeidssenteret, hvor Svend Otto Sundby hadde funnet egnet plass for det. Utover i 2018 arrangerte Svend Otto et laftekurs i Arbeidssenteret, hvor også Hole historielag ga bidrag for å få skiftet ut dårlige stokker og lagt inn den

Småkårshuset slik det sto på Kjellerbergsenga i februar 2016.

Transporten av småkårshuset fremme ved Sundvollstranda, 6. desember 2016.

fjerde vegg som tømmervegg. Omhyggelig ble hele stua bygget opp inne i Arbeidssenteret.

Per Dæhli i ferd med å måle opp for grunnmuren. Erik Moe Haugen med hakke. Juni 2018.

I løpet av sommeren gjorde Per Dæhli det meste av arbeidet med å få en solid grunnmur bygget ferdig. Rør for strømkabel ble lagt fra koblingsskapet på vestsiden av Røysehuset og ut til småkårshuset. Våren 2019 var stua ferdig bygget opp i Arbeidssenteret, og i mai ble de første tømmerstokkene plassert på den nye grunnmuren. Heldigvis, så passet alt helt perfekt, og småkårshuset kom etter hvert på plass. Tak og takstein ble lagt og underlag for pipe ble gjort klar. Taksteinen ble skaffet fra gamlelåven på nabogården, hos Langerud. Dørkarm og vinduer ble satt på plass. Tidlig i 2020 gjensto bare selve ytterdøren, pipe og takrenner.

Rolf Dybdal til v. og Morten Molteberg under oppføringen av tømmerveggene. Juni 2019. De har gjort en kjempeinnsats for å få opp småkårshuset.

Det var mange som gjorde en betydelig innsats for å få småkårshuset i stand på rett plass. Erik Moe Haugen hadde, som nevnt, hovedansvaret, og Morten Molteberg, Rolf Dybdal, Dag Imsgard og Per Dæhli gjorde alle en betydelig innsats. Under laftekurset i Arbeidssenteret gjorde også Ole Jørgen Moe en fin innsats. Fra hans skog ble det tatt ut trær til takstokker.

Fra SpareBankstiftelsen Ringerike fikk historielaget 50 000 kr i støtte. Prosjektet småkårshuset har kostet Hole historielag en god del, men dugnadsinnsatsen har vært helt vesentlig. Siden Molteberg og Dybdal også er sterkt engasjert i vikingforeningen Hardsraade, har Hole historielag som takk for deres innsats leiet ut småkårshuset vederlagsfritt i tre år til Hardsraade, det vil si frem til november 2022.

Småkårshuset 21. mars 2020.